

Sygn. akt II KK 1/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Józef Szewczyk (sprawozdawca)

SSA del. do SN Dariusz Kala

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Małgorzaty Wilkosz-Śliwy
w sprawie **J. P.**

uniewinnionego od popełnienia czynu z art. 286 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 22 kwietnia 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 30 września 2014 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w P.

z dnia 31 marca 2014 r.,

**I. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do
ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w P.;**

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. E.

O. - Zespół Adwokacki

**kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) zł, w tym 23% VAT za
obronę z urzędu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

J. P. oskarżony był o to, że:

„1. w dniu 13 lipca 2012 roku w P., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził I. N. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 100 zł w ten sposób, że prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą „S.” w zakresie naprawy sprzętu AGD i pobierając od I. N. zaliczkę w w/w kwocie tytułem zakupu części do uszkodzonego sprzętu, czynić tego nie zamierzał wprowadzając ją w błąd co do zamiaru wywiązania się z ustnej umowy na naprawę sprzętu,

to jest o czyn z art. 286 § 1 k.k.

2. w dniu 09 stycznia 2012 roku w P., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził B. S. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 200 zł w ten sposób, że prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą „S.” w zakresie naprawy sprzętu AGD i pobierając od B. S. zaliczkę w w/w kwocie tytułem zakupu części do uszkodzonego sprzętu, czynić tego nie zamierzał wprowadzając ją w błąd co do zamiaru wywiązania się z ustnej umowy na naprawę sprzętu,

to jest o czyn z art. 286 § 1 k.k.

3. w dniu 02 listopada 2012 roku w P., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził R. D. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 220 zł w ten sposób, że prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą „S.” w zakresie naprawy sprzętu AGD i pobierając od R. D. zaliczkę w w/w kwocie tytułem zakupu części do uszkodzonego sprzętu, czynić tego nie zamierzał wprowadzając go w błąd co do zamiaru wywiązania się z ustnej umowy na naprawę sprzętu,

to jest o czyn z art. 286 § 1 k.k.

4. w dniu 30 stycznia 2012 roku w G., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził J. L. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 300zł w ten sposób, że prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą „S.” w zakresie naprawy sprzętu AGD i pobierając od J. L. zaliczkę w w/w kwocie tytułem zakupu części do uszkodzonego sprzętu, czynić tego nie zamierzał wprowadzając ją w błąd co do zamiaru wywiązania się z ustnej umowy na naprawę sprzętu,

to jest o czyn z art. 286 § 1 k.k.

5. w dniu 30 października 2012 roku w P., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził A. I. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 120 zł w ten sposób, że prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą „S.” w

zakresie naprawy sprzętu AGD i pobierając od A. I. zaliczkę w w/w kwocie tytułem zakupu części do uszkodzonego sprzętu, czynić tego nie zamierzał wprowadzając ją w błąd co do zamiaru wywiązania się z ustnej umowy na naprawę sprzętu,

to jest o czyn z art. 286 § 1 k.k.”

Wyrokiem Sądu Rejonowego w P. z dnia 31 marca 2014 r., oskarżony J. P. został uznany za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów, wypełniających znamiona przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., z ustaleniem w zakresie 1 z tych czynów, że popełnił go w dniu 15.07.2012 r., natomiast w zakresie 2 czynu, iż popełnił go w dniu 11.01.2012 r. i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. skazany na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 4 lat próby. Ponadto na podstawie art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. wymierzono J. P. grzywnę w wymiarze 160 stawek dziennych, przyjmując wysokość stawki dziennej w kwocie 10 zł.

Przedstawiony wyrok zawiera jeszcze rozstrzygnięcia dotyczące naprawienia szkody oraz kosztów sądowych.

Powyższy wyrok został zaskarżony na niekorzyść oskarżonego przez oskarżyciela publicznego w zakresie ustalenia dat popełnienia 1 i 2 z przypisanych oszustw oraz obrońcę, który orzeczeniu temu zarzucił: błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na jego treść, a polegający na błędnym ustaleniu, iż oskarżony w chwili zawierania umów o naprawę sprzętu gospodarstwa domowego miał zamiar doprowadzić drugą stronę umowy do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, a w przypadku nie uwzględnienia pierwszego zarzutu, obrońca sformułował zarzut rażąco surowej kary orzeczonej wobec oskarżonego przez Sąd I instancji.

Autor apelacji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie o znaczne załagodzenie orzeczonej kary pozbawienia wolności oraz grzywny.

Po rozpoznaniu apelacji, Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 30 września 2014 r., zaskarżony wyrok zmienił i oskarżonego J. P. uniewinnił.

Od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 30 września 2014 r., kasację wywiódł prokurator Prokuratury Okręgowej w P., który zaskarżył powyższy wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego J. P.

Prokurator zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił rażące naruszenie prawa, które miało istotny wpływ na treść wyroku, polegające na dokonaniu dowolnej oceny zebranych w sprawie dowodów, sprzecznej z wymogami zawartymi w przepisie art. 7 k.p.k., nakazującymi uwzględnienie przy dokonaniu tej oceny zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, co w konsekwencji doprowadziło do nieprawidłowej oceny w przedmiocie braku przesłanek strony podmiotowej oszustwa w działaniu oskarżonego i uniewinnienia J. P. przez Sąd Okręgowy.

Oskarżyciel publiczny wniósł o uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temuż Sądowi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja zasługuje na uwzględnienie. Trafnie została oparta na zarzucie obraży art. 7 k.p.k., do naruszenia którego doszło w następstwie przekroczenia przez Sąd odwoławczy, zakreślonych w tym przepisie granic sędziowskiej swobody w ocenie materiału dowodowego. Powyższe uchybienie należy do kategorii rażących naruszeń przepisów postępowania karnego i mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Stosownie do treści art. 7 k.p.k. organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenionych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

Zasada swobodnej oceny dowodów nie oznacza dowolności tej oceny. Ocena ta musi uwzględniać kryteria logiki, wiedzy, doświadczenia życiowego, podlega ona kontroli odwoławczej – kasacyjnej, w związku z czym sąd w uzasadnieniu orzeczenia musi szczegółowo wyjaśnić przyczyny zajętego stanowiska. Ustalenia faktyczne wyroku tylko wtedy nie obrażają art. 7 k.p.k., gdy poczynione zostały na podstawie wszechstronnej analizy przeprowadzonych dowodów, których ocena nie wykazuje błędów natury faktycznej, ani logicznej. Przy tym w doktrynie i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że w wypadku orzeczenia reformatoryjnego uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego powinno spełniać też wymogi dotyczące uzasadnień wyroków sądu I instancji, to jest art. 424 k.p.k. (por.

T. Grzegorzczak [w:] Grzegorzczak, Tylman, Polskie postępowanie karne, s. 729; wyrok SN z 11 marca 1993 r., OSNKW 1993, nr 5 – 6, poz. 34).

Skoro Sąd Okręgowy zmienił ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę wyroku, uzasadnienie orzeczenia powinno zawierać analizę całości materiału dowodowego, w szczególności wskazywać, dlaczego uznał ustalenia Sądu Rejonowego za błędne, jak i to, jakie fakty uznał za udowodnione lub nie udowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych.

Uzasadnienie wyroku Sądu odwoławczego nie spełnia wyżej przedstawionych wymogów. Z jego treści wynika, że podstawową przyczyną zmiany wyroku przez uniewinnienie oskarżonego „jest brak ustaleń Sądu Rejonowego co do zamiaru oskarżonego w momencie zawierania umów”. Twierdzenie to jest dowolne, gdyż Sąd Rejonowy w uzasadnieniu swojego orzeczenia dokonał analizy zachowania oskarżonego i sposobu jego działania. Sąd I instancji ocenił, iż oskarżony postępował według przyjętego schematu, zawsze w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Postępowanie oskarżonego wobec pokrzywdzonych było celowe i przemyślane. Zdaniem Sądu Rejonowego J. P., chcąc oszukać klientów wystawiał pokwitowanie pobrania zaliczki opatrzone pieczęcią zawierającą nieprawdziwe dane dotyczące adresu siedziby jego firmy. W przypadku pokrzywdzonej J. L. umówił się na spotkanie pod fałszywym adresem, gdzie miał rzekomo zwrócić pobraną zaliczkę. Również w internecie oskarżony posługiwał się nieprawdziwym nazwiskiem, podając że nazywa się J. K. Mając świadomość, iż dany model sprzętu przestał być już produkowany i nie jest dostępny na rynku przyjmował zaliczki na zakup części zamiennych do tego rodzaju sprzętu. Pobierając zaliczki od pokrzywdzonych nie miał zamiaru ich zwrotu ani zakupu potrzebnych części. J. P. nie przedstawił żadnych dokumentów, z których wynikałoby, że zamówił niezbędne do napraw części. Natomiast wielokrotnie wprowadzał w błąd pokrzywdzonych, zapewniając ich, że dysponuje już niezbędnymi urządzeniami i niezwłocznie dokona naprawy zepsutych sprzętów, do czego jednak nie dochodziło, gdyż oskarżony nie zgłaszał się na umówione spotkania, zmyślając przyczyny niedotrzymania terminu. Do czasu rozpoznania tej sprawy nie dokonał, żadnej z umówionych napraw. Sąd I instancji jednoznacznie

ustalił, że oskarżony „już pobierając zaliczkę nie miał zamiaru wywiązania się z ustaleń dotyczących naprawy urządzeń – wprowadzając w błąd swoich kontrahentów, którzy nie mieli świadomości, iż oskarżony nie zamierza zakupić brakujących części” (k. 264). Według Sądu Rejonowego niewiarygodne są twierdzenia oskarżonego, że powodem niewywiązania się z zawartych umów było zapomnienie, gdyż dokładnie rozróżniał połączenia telefoniczne od pokrzywdzonych, których nie odbierał, od połączeń z nieznanymi mu numerów telefonów, które odbierał. W końcu nie oddał pobranych zaliczek, aż do czasu wszczęcia przeciwko niemu kolejnego postępowania karnego. Był już bowiem prawomocnie skazany za trzynaście analogicznych zachowań (sygn. akt II K ..12 Sądu Rejonowego w P.).

Zdaniem Sądu Okręgowego oskarżonemu nie można przypisać zamiaru oszustwa gdyż:

1. podejmował próby naprawy sprzętu;
2. podejmował działania zmierzające do pozyskania niezbędnych części;
3. cztery zaliczki spośród pobranych pięciu zwrócił.

W opisaney sytuacji należy stwierdzić, że podstawowe – z punktu widzenia podjętego rozstrzygnięcia – ustalenia dokonane przez Sąd odwoławczy, tylko w małej części uwzględniają istniejący materiał dowodowy.

Niestety wbrew wymogom art. 7 k.p.k. i art. 424 k.p.k. Sąd Okręgowy nie podał żadnych dowodów i okoliczności wskazujących na to jakie próby naprawy sprzętu należące do R. D., J. L. i A. I. podjął oskarżony. Nie wskazał również jakichkolwiek argumentów potwierdzających wywód, iż J. P. zmierzał do pozyskania niezbędnych części. Także zwrot niektórych zaliczek po wszczęciu postępowania karnego (kolejnego) przeciwko oskarżonemu w świetle wiedzy i doświadczenia życiowego, nie świadczy jednoznacznie o braku zamiaru oszustwa w czasie pobierania zaliczek od pokrzywdzonych.

Poza sferą oceny Sądu Okręgowego pozostały ustalone przez Sąd Rejonowy liczne fakty obciążające oskarżonego. Wskazane uchybienia przekonują, że przy ocenie dowodów i dokonywaniu ustaleń faktycznych, przesądzających o uniewinnieniu J. P. w sposób rażąco naruszono przepis procesowy określający

granice sędziowskiej swobody w ocenie dowodów oraz obligujący do wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy.

W toku ponownego rozpoznania sprawy, Sąd odwoławczy rozważy wszystkie zgromadzone dowody, dokona ich wnikliwej oceny, zwracając szczególną uwagę na okoliczności dotychczas pomijane, co pozwoli na wydanie słusznego rozstrzygnięcia, którego kierunku na aktualnym etapie postępowania nie można przesądzić.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę, orzeczono jak w wyroku.